

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

Vervoersautoriteit MRDH
T.a.v. 5.1.2e
Postbus 21012
3001 AA Rotterdam

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon

5.1.2e
T 5.1.2e
5.1.2e @cultureelerfgoed.nl

Datum 06 oktober 2025
Betreft Preadvies omgevingsvergunning rijksmonumentactiviteit

Onze referentie
1756395

Uw referentie

Naam Nieuwe Tolbrug en brugwachtershuisje
Postcode/plaats Voorburg
Gemeente/provincie Leidschendam-Voorburg; Zuid-Holland;
Monumentnummers 524439 en 524440 (complex 5244xx)

Naam Parkaanleg buitenplaats Hoekenburg / Arentsburg
Adres Hoekenburglaan 45
Postcode/plaats 2275TG Voorburg
Gemeente/provincie Leidschendam-Voorburg; Zuid-Holland;
Monumentnummer 524457

Naam Historische tuin- en parkaanleg Vreugd en Rust
Adres Oosteinde 14
Postcode/plaats 2271EH Voorburg
Gemeente/provincie Leidschendam-Voorburg; Zuid-Holland;
Monumentnummer 508178

Geachte 5.1.2e,

Op 30 september 2025 vond een overleg plaats over de haalbaarheidsstudie naar een zesde variant voor de oversteek van de Metropolitane Fietsroute (MFR) over de Vliet. Bij het overleg waren vertegenwoordigers van de provincie Zuid-Holland, de gemeentes Leidschendam-Voorburg en Den Haag en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) aanwezig. Zoals afgesproken met de diverse partijen, stuur ik u hierbij mijn reactie op de aanvullende studie. Deze variant 6 gaat uit van de verplaatsing van de Nieuwe Tolbrug naar een locatie ter hoogte van buitenplaats Vreugd en Rust en een nieuwe fietsbrug op de huidige locatie van de Nieuwe Tolbrug.

De recente haalbaarheidsstudie is een aanvulling op een eerdere studie met vijf varianten, die werd gepresenteerd op 19 november 2024 en waarop ik u bij brief van 13 december 2024 een reactie heb gegeven. Daarin heb ik de opgave en het kader geschetst en ben ik ingegaan op de historische ontwikkeling van de locatie. Vervolgens heb ik vanuit de waardestelling aangegeven welke gevolgen de verschillende varianten hebben voor de cultuurhistorische waarden die op deze locatie aan de orde zijn. Volledigheidshalve voeg ik mijn eerdere preadvies als bijlage toe.

Gevolgen voor cultuurhistorische waarden

Om bij de afweging tussen de verschillende varianten cultuurhistorie op de juiste wijze mee te kunnen wegen is een goed en compleet inzicht in de gevolgen van de verschillende varianten voor de cultuurhistorische waarden noodzakelijk. Daarom heb ik in mijn vorige preadvies -na overleg met de betrokken erfgoed specialisten van gemeenten en provincie- een overzicht gegeven van de gevolgen van de vijf verschillende varianten voor de op deze locatie aanwezige cultuurhistorische waarden.

Hierbij werd gekeken naar vier aspecten, te weten:

- de gevolgen voor de cultuurhistorische waarden van de Nieuwe Tolbrug;
- de gevolgen voor de cultuurhistorische waarden van de parkaanleg van buitenplaats Hoekenburg;
- de gevolgen voor het ensemble Nieuwe Tolbrug – brugwachtershuisje;
- de gevolgen voor de bestaande ruimtelijke setting en ruimtelijke kwaliteit van het totale ensemble.

Bij verplaatsing van de brug naar een locatie bij park Vreugd en Rust, moet hier een vijfde aspect aan worden toegevoegd:

- de gevolgen voor de cultuurhistorische waarden van de nieuwe locatie, meer specifiek die van parkaanleg Vreugd en Rust (rijksmonument 508178).

Waardestelling

Buitenplaats Vreugd en Rust is markant gelegen aan de Vliet. De historische parkaanleg van de buitenplaats bestaat uit een park in de directe omgeving van het huis (huisplaats) en twee overparken. De parkaanleg in landschapsstijl is in meerdere fasen tot stand is gekomen in de periode 1789-1875, onder andere naar ontwerp van J.D. Zocher jr. De aanleg is in hoofdstructuur nog gaaf aanwezig en herkenbaar en heeft hoge tuinhistorische waarde.

In het licht van de huidige opgave is met name de paden- en beplantingsstructuur van de huisplaats van belang, waaronder een door laanbomen geflankeerd pad langs de Vliet. De bomenrij wordt onderbroken in de zichtlijn van het hoofdhuis. De zichtlijn is een buitenplaats-overstijgend onderdeel van de parkaanleg.

Voor de waardestelling van de overige monumenten en voor de beoordeling van variant 1 t/m 5 verwijs ik kortheidshalve naar mijn eerdere advies.

Variant 6 en gevolgen voor cultuurhistorische waarden

Nieuwe Tolbrug verplaatsen naar park Vreugd en Rust en een nieuwe brug op de oude locatie

- Nieuwe Tolbrug blijft (grotendeels) behouden, inclusief de functie als voetgangsbrug, maar de locatie van de brug wijzigt en de brug moet aangepast (verlengd) worden.
- Parkaanleg Hoekenburg blijft behouden en ongewijzigd (behoudens de snelfietsroute ter plaatse van het huidige pad).
- Bestaande ensemble Nieuwe Tolbrug – brugwachtershuisje verdwijnt. Het brugwachtershuisje kan een nieuw ensemble vormen met de nieuwe brug.
- Ruimtelijke setting park Hoekenburg blijft grotendeels behouden, maar dan met nieuwe brug. Ontwerpopgave voor ruimtelijke, architectonische kwaliteit nieuwe brug.
- Parkaanleg Vreugd en Rust blijft behouden en grotendeels ongewijzigd.
- Ruimtelijke setting en beleving van parkaanleg Vreugd en Rust wijzigt door de brug die aantakt op de padenstructuur en zichtbaar is vanuit het park. Aansluiting op de parkaanleg vraagt om een passende uitwerking van de opgave.

Toelichting:

In dit scenario blijft de Nieuwe Tolbrug (grotendeels) behouden maar wordt verplaatst naar een andere locatie aan de Vliet ter hoogte van park Vreugd en Rust. Omdat de Vliet hier breder is, moet de brug verlengd worden met een nieuw landhoofd/brugdeel. De wijze waarop dit het meest passend vormgegeven kan worden, vraagt om nadere analyse en een zorgvuldig ontwerp.

De parkaanleg van Vreugd en Rust hoeft niet aangepast te worden, behoudens een aantakking op de bestaande padenstructuur en een kast ten behoeve van de ophaalbrug. De fysieke wijziging van de aanleg is dus beperkt. De brug kan echter wel grote visuele impact hebben en betekent een wijziging van de ruimtelijke setting en beleving van het Zocherpark. Indien de brug in de uiterste hoek van de parkaanleg wordt gesitueerd, kan de verstoring zoveel mogelijk beperkt worden. Hier ligt dan wel een ontwerpopgave om de brug en bijkomende elementen (zoals een besturingskast, ruimte voor onderhoud, etc.) zo goed mogelijk in te passen. Daarnaast zorgt de brug zorgt mogelijk voor intensiever gebruik van het park (risico op fietsers?).

Op de plaats van de Nieuwe Tolbrug komt een nieuwe brug. Hiermee wijzigt het bestaande ruimtelijke ensemble. De locatie van de brug en de relatie met het omringende groene park Hoekenburg wijzigen niet (maar de nieuwe brug geeft wel meer snelverkeer). Een nieuwe brug moet passend zijn bij de schaal en het karakter van de omgeving. De locatie vereist een hoogwaardige architectonische kwaliteit.

In principe is het verplaatsen van een monument onwenselijk. Uitgangspunt van de RCE is echter dat verplaatsing van een monument wel te overwegen is als laatste redmiddel voor behoud indien sloop onafwendbaar is vanwege grote andere nationale belangen zoals de aanleg van belangrijke infrastructuur. Voorwaarde daarbij is dat de nieuwe locatie in landschappelijk, stedenbouwkundig, functioneel en cultuurhistorisch opzicht vergelijkbaar moet zijn met de oorspronkelijke situering.

Door de verplaatsing naar een locatie een stuk verderop aan de Vliet, gaat de ruimtelijke en historische samenhang van de brug met de oorspronkelijke locatie verloren en valt het ensemble brug en brugwachtershuisje uiteen. Dit vermindert de historische zeggingskracht.

De nieuwe context en situering van de brug is echter wel vergelijkbaar met de oorspronkelijke; een functionele brug over de Vliet, die aanlandt op de hoek van een historische parkaanleg aan de Vliet.

Ten opzichte van variant 5 heeft de Nieuwe Tolbrug op de nieuwe locatie een vrije ligging; geen 'concurrentie' van een andere/nieuwe brug op korte afstand.

Preadvies

Omdat de nieuwe locatie in landschappelijk, stedenbouwkundig, functioneel en cultuurhistorisch opzicht vergelijkbaar is met de oorspronkelijke situering, concludeer ik dat -vanuit de cultuurhistorische waarden van de brug gezien- het verplaatsen van de Nieuwe Tolbrug naar park Vreugd en Rust voorstelbaar is. Vanuit de cultuurhistorische waarden van park Vreugd en Rust echter, is er sprake van verstoring van (visuele en ruimtelijk-historische) erfgoedwaarden. Door de brug in de uiterste hoek van de parkaanleg te situeren, kan de impact zoveel mogelijk beperkt worden. Dit is denkbaar onder voorwaarde van een passende uitwerking van de opgave die voldoende aansluit op de aanwezige cultuurhistorische waarden.

Ik hoop dat ik met bovenstaande voldoende inzicht heb gegeven in de overwegingen ten aanzien van de gevolgen van variant 6 voor de cultuurhistorische waarden, in aanvulling op (en op vergelijkbare wijze als) mijn reactie op de andere vijf varianten.

Indien de varianten doorgang vinden die uitgaan van verplaatsing van de brug, dan zullen (de gevolgen voor) de kwaliteiten van zowel park Hoekenburg/ Arentsburg als park Vreugd en Rust, nader inzichtelijk gemaakt moeten worden om tot de -vanuit cultuurhistorisch oogpunt- juiste keuzes te kunnen komen.

Graag verzoek ik om dit preadvies te betrekken bij de afweging met welke varianten het participatieproces wordt ingegaan.

Daarbij doe ik de aanbeveling op variant 6 op eenzelfde wijze in beeld te brengen als de overige varianten, in de vorm van een paneel met een verbeelding bestaande uit zowel een plattegrond, 3D-visualisaties (vogelvlucht), doorsneden, impressies vanuit verschillende richting en een korte beschrijving.

Een definitief oordeel over de plannen kan pas gegeven worden nadat een definitieve omgevingsvergunningsaanvraag is ingediend.

Ik blijf graag op de hoogte van de verdere ontwikkelingen in het proces om te komen tot een tracé voor de MFR over de Vliet.

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij '*Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten*' op www.cultureelerfgoed.nl.

Hier is ook het beoordelingskader voor het verplaatsen van monumenten te vinden: [Verplaatsen van monumenten: nee, tenzij | Publicatie | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed](#)

Onze referentie

1756395

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit preadvies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,

5.1.2e

5.1.2e

adviseur architectuurhistorie

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1, 5